

บทที่ 8

บทสรุป

ผลสรุป

จากการศึกษาถึงการใช้อำนาจของนักการเมืองต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. พบว่า นักการเมืองมีทัศนคติและแนวคิด 2 แนวอยู่ในตัวเองคือ รู้ว่าสื่อมวลชนซึ่งรวมถึงสื่อมวลชนของรัฐที่ดีจะต้องเสนอข่าวสารอย่างกว้างขวางทุกด้านทุกฝ่าย ด้วยความถูกต้อง ตรงไปตรงมา มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่สื่อสารมวลชนเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยรัฐบาลต้องไม่ก้าวก่ายการบริหารและการทำงานของสื่อมวลชน แต่ในทัศนคติและแนวคิดในฐานะนักการเมืองก็ต้องการให้สื่อมวลชนของรัฐสนองนโยบายเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของรัฐบาล

ทางด้านการปฏิบัติจริง พบว่า นักการเมืองล้วนแล้วแต่ใช้อำนาจในการควบคุม อ.ส.ม.ท. ทั้งในการมอบนโยบายและการบริหารงาน เพื่อให้ อ.ส.ม.ท. สนองนโยบายของรัฐบาลเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของรัฐบาลทั้งสิ้น ซึ่งอาจมองได้ทั้งในด้านของประโยชน์ส่วนรวม คือความมั่นคงของรัฐบาลย่อมส่งผลดีต่อการบริหารประเทศชาติ และส่งผลต่อความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นความต้องการของประชาชน หรืออาจมองในด้านของประโยชน์ส่วนตัวของนักการเมือง คือทำให้สามารถครองอำนาจอยู่ได้นาน และทำให้นักการเมืองทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลสามารถเป็นนักการเมืองได้ต่อไป โดยการใช้อำนาจนี้มีที่มาของอำนาจคือกฎหมายซึ่งให้อำนาจนักการเมือง รวมทั้งอำนาจที่ได้มาจากการยอมรับของพนักงาน อ.ส.ม.ท. ด้วยความกลัวหรือหวังประโยชน์ส่วนตัว

ทั้งนี้ นักการเมืองได้ใช้อำนาจที่ได้มาจาก 2 ทางดังกล่าว ควบคุมและสั่งการ อ.ส.ม.ท. ทั้งตามระบบ คือการสั่งการจากนักการเมืองไปยัง

คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. เพื่อสั่งการไปยังผู้อำนวยการ และการสั่งการนอกระบบ ซึ่งไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ไม่เป็นขั้นตอน โดยใช้เวลาให้คุณและการให้โทษแก่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามคำสั่ง ก่อให้เกิดผลกระทบและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในระดับความรุนแรงที่แตกต่างกันคือ

ความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองกับนักการเมืองฝ่ายค้าน มีความรุนแรงไม่มาก เพราะต่างก็รู้บทบาทและอำนาจหน้าที่ซึ่งกันและกัน

ความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองกับพนักงาน อ.ส.ม.ท. มีความขัดแย้งรุนแรง ถึงขั้นสั่งสอบสวนลงโทษ และสั่งย้ายพนักงาน หรือพนักงานลาออก

ความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองฝ่ายค้านกับนักข่าว อ.ส.ม.ท. มีการใช้คำพูดเยาะเย้ยหรือกระเช้าเข้าเหย้า ไม่ถือเป็นความขัดแย้ง

ความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงาน อ.ส.ม.ท. ด้วยกันเอง มี 2 ระดับคือ ระหว่างพนักงานระดับเดียวกันจะไม่ค่อยรุนแรง เพราะไม่มีฝ่ายใดให้คุณให้โทษทางการงานแก่กันได้ แต่ระหว่างพนักงานที่เป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงกับผู้ใต้บังคับบัญชามีความรุนแรงตั้งแต่น้อยไปจนถึงมาก ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตัวของผู้บังคับบัญชา ยิ่งผู้บังคับบัญชาทำตัวเป็นผู้รับใช้นักการเมืองมากเท่าไร ความขัดแย้งกับผู้ใต้บังคับบัญชาก็ยิ่งสูง

ผลกระทบระหว่าง อ.ส.ม.ท. กับประชาชนผู้รับสาร ขึ้นอยู่กับการใช้อำนาจของนักการเมืองต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. ถ้านักการเมืองใช้อ.ส.ม.ท. เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของรัฐบาลสูง ประชาชนผู้รับสารจะไม่ยอมรับสารจาก อ.ส.ม.ท. ทำให้รายได้จากค่าโฆษณาของ อ.ส.ม.ท. ลดลง

ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้อำนาจของนักรการเมืองต่อการเสนอ
ข่าวของ อ.ส.ม.ท. เหล่านี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่ได้รับผลกระทบมีทัศนคติในการ
แก้ไขปัญหาคือ 2 แนวทางคือ การแก้ไขที่ระบบ เพื่อป้องกันไม่ให้นักรการเมือง
สามารถใช้อำนาจต่อ อ.ส.ม.ท. ได้ และการแก้ไขที่บุคคล คือการได้คนดีเป็น
นักรการเมือง

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า นักรการเมืองต้องการที่จะมีอำนาจ
ในการควบคุมการบริหารงานและการปฏิบัติงานของ อ.ส.ม.ท. ดังจะเห็นได้จาก
คำให้สัมภาษณ์ของบุคคลสำคัญในคณะรัฐบาลที่มาจากพรรคตั้งเมื่อ 13 กันยายน
2535 ที่ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นใน อ.ส.ม.ท. เนื่องจากรัฐบาลไม่ค่อยมีอำนาจในการ
ควบคุม อ.ส.ม.ท. รัฐบาลจึงกำลังพิจารณาที่จะแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง
อ.ส.ม.ท. ดังนั้น ความพยายามที่จะทำให้อ.ส.ม.ท. ปลอดจากอำนาจการเมือง
จึงเป็นสิ่งที่ไม่น่าจะเป็นไปได้

ดังนั้นจากผลการศึกษาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจของนักรการเมือง
ต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. นั้น เป็นความชอบธรรมของนักรการเมืองตามทฤษฎี
การผลิตของ Karl Marx ทฤษฎีสื่อมวลชนแนวมาร์กซิส ทฤษฎีสังคมมวลชน ทฤษฎีเชิง
เศรษฐศาสตร์การเมืองและทฤษฎีเชิงวิพากษ์ และทฤษฎีการครอบงำ แต่ความชอบธรรม
ดังกล่าวนี้ไม่ตรงกับอุดมการณ์ทางวิชาชีพของนักสื่อสารมวลชน จึงก่อให้เกิดความ
ขัดแย้งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การใช้อำนาจของนักรการเมืองต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท.
เพื่อใช้ อ.ส.ม.ท. เป็นเครื่องมือของรัฐบาลหรือนักรการเมือง ในด้านของ
การครอบงำอุดมการณ์ทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของรัฐบาลในการปกครอง
ก่อให้เกิดปัญหาการสื่อสาร และความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตั้งผลการศึกษาขึ้น นับเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในทางจรรยาบรรณของวิชาชีพสื่อสารมวลชน และการทำหน้าที่สื่อมวลชนที่ดี ซึ่งจะต้องมีอิสระ มีความเป็นกลางในการเสนอข่าวสารอย่างถูกต้อง เทียบตรง ดังที่ประชาชนผู้รับสารเรียกร้องต่อสื่อมวลชนของรัฐบาล

จากทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจของนักรการเมืองต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. ซึ่งสรุปได้ว่ามี 2 แนวทางที่จะแก้ไขปัญหามาให้นักรการเมืองใช้อำนาจต่อการปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนของ อ.ส.ม.ท. คือการแก้ไขที่ระบบ และการแก้ไขที่ตัวบุคคลนั้น หากพิจารณาแนวทางที่ 2 คือการแก้ไขที่ตัวบุคคล จะเป็นการแก้ปัญหาก็ไม่มีความแน่นอน เพราะไม่มีหลักประกันว่า นักรการเมืองที่มีอำนาจในการปกครองประเทศ และนักรการเมืองที่มีอำนาจในการควบคุม อ.ส.ม.ท. จะเป็นคนดีทุกคน ดังนั้น การแก้ปัญหาดังกล่าวแนวทางแรก คือการแก้ไขที่ระบบซึ่งไม่ให้อำนาจแก่นักรการเมือง จึงเป็นแนวทางที่เป็นหลักประกันได้ว่า นักรการเมืองไม่ว่าจะเป็นคนดีหรือไม่ดี จะไม่สามารถใช้อำนาจต่อการทำหน้าที่สื่อมวลชนที่ดีของ อ.ส.ม.ท. ได้ ดังเช่นพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 2 และ 3 ซึ่งตราขึ้นในสมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ที่กำหนดให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ อ.ส.ม.ท. และกำหนดให้กรรมการ อ.ส.ม.ท. ส่วนใหญ่เป็นกรรมการโดยตำแหน่งทางราชการและทางวิชาการ ทำให้คณะกรรมการทั้งคณะไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของนักรการเมือง เนื่องจากนักรการเมืองไม่มีอำนาจที่จะปลดหรือแต่งตั้งคณะกรรมการ การบริหารงานของ อ.ส.ม.ท. จึงปลอดจากอำนาจการเมือง

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขระบบด้วยการตราพระราชกฤษฎีกา ก็ยังไม่มีความมั่นคง เนื่องจากพระราชกฤษฎีกานั้นออกโดยมติคณะรัฐมนตรี ดังนั้นหากรัฐบาลชุดใดต้องการมีอำนาจควบคุมการบริหารงานของ อ.ส.ม.ท. โดยตรงอีก รัฐบาลชุดนั้นก็สามรถตราพระราชกฤษฎีกา อ.ส.ม.ท. ให้กลับไปเป็นแบบเดิม คือนักรการเมืองเป็นผู้แต่งตั้งประธานและกรรมการ อ.ส.ม.ท. ทั้งหมด

จากการอภิปรายของ ร.ต.ท. เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ ส.ส. ราชบุรี พรรคชาติไทย ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2536 เมื่อ 17 ธันวาคม 2535 สรุปได้ว่า "เป็นความผิดของรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ที่แก้ไขพระราชกฤษฎีกา อ.ส.ม.ท. ทำให้คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. อยู่ในตำแหน่งโดยไม่มีใครแตะต้องได้ รัฐมนตรีอยากเปลี่ยนกรรมการ อ.ส.ม.ท. ก็ทำไม่ได้ เพราะจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. เสียก่อน

เป็นที่น่าสังเกตว่า ร.ต.ท. เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ เป็นนักการเมืองฝ่ายค้าน แต่กลับเรียกร้องอำนาจในการควบคุม อ.ส.ม.ท. ให้กับนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล จึงอาจจะพิจารณาได้เป็น 2 ประการคือ

1. ร.ต.ท. เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ ได้ทำความเข้าใจต่อนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลที่จะอาสาเป็นผู้เชิญลูก (เริ่มเรื่อง) ในการแก้ไขพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ให้กับรัฐบาล

2. เป็นการแสดงความเห็นโดยบริสุทธิ์ใจของ ร.ต.ท. เขาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ ในฐานะนักการเมืองคนหนึ่ง ที่ต้องการให้ อ.ส.ม.ท. อยู่ภายใต้อำนาจของนักการเมืองด้วยกันถึงแม้จะเป็นนักการเมืองคนละฝ่ายก็ตาม

อย่างไรก็ตาม การอภิปรายดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนผลการศึกษาขึ้นในที่พบว่า การใช้อำนาจของนักการเมืองต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองด้วยกันเองในระดับต่ำ เพราะต่างก็รู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยนักการเมืองฝ่ายค้านรู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่นักการเมืองฝ่ายรัฐบาลใช้ อ.ส.ม.ท. เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ทางการเมือง และวันใดก็ตามที่ตนได้เป็นฝ่ายรัฐบาลก็จะได้ใช้ อ.ส.ม.ท. ในลักษณะเดียวกัน

ดังนั้นการแก้ไขที่ระบบถึงแม้จะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่การแก้ไขด้วยการออกเป็นพระราชกฤษฎีกาไม่มีความมั่นคงพอ จึงต้องแก้ไขให้มีความมั่นคงพอสมควร

นั่นคือการออกเป็นพระราชบัญญัติ ซึ่งถึงแม้จะมีกระบวนการที่ยากกว่า โดยรัฐบาลต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร เมื่อผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร 3 วาระแล้ว จะต้องผ่านการพิจารณาของวุฒิสภาอีก 3 วาระ จึงจะประกาศใช้เป็นกฎหมาย แต่เมื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้วการแก้ไขก็จะยากตามไปด้วย เพราะต้องผ่านกระบวนการเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ภายใต้อำนาจการปกครองนั้น ไม่มีอะไรเป็นหลักประกันความมั่นคงของการปลอดจากอำนาจการเมืองได้อย่างแท้จริง เพราะถึงแม้การแก้ไขพระราชบัญญัติจะกระทำได้ยาก แต่ถ้าเป็นความต้องการของผู้มีอำนาจในการปกครองแล้ว การแก้ไขก็สามารถทำได้ เพราะการเป็นรัฐบาลในระยะบอบประชาธิปไตยย่อมต้องมีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การเสนอกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายย่อมต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาทั้งสองอย่างไม่มีปัญหา และยังเป็นรัฐบาลเผด็จการการออกกฎหมายและการแก้ไขกฎหมายใด ๆ ก็ยิ่งง่าย เพราะเพียงคำสั่งก็ถือเป็นกฎหมายแล้ว

จากการพิจารณาถึงอำนาจการปกครองดังกล่าวนี้ จึงไม่มีวิธีการใดที่จะทำให้ อ.ส.ม.ท. ปลอดจากอำนาจการเมืองได้ แต่การแก้ไขพระราชบัญญัติที่มีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก ย่อมดีกว่าการแก้ไขพระราชกฤษฎีกาที่กระทำได้เพียงด้วยมติคณะรัฐมนตรีเท่านั้น.

อีกประการหนึ่งที่จะช่วยไม่ให้การเมืองเข้ามามีบทบาทต่อการเสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. มากเกินไปก็คือความรู้จักสื่อมวลชนของนักการเมืองว่า การใช้สื่อมวลชนเพื่อประโยชน์ทางการเมืองมากเกินไปจะส่งผลเสียต่อตัวนักการเมืองเอง เนื่องจากผลกระทบและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นดังผลการศึกษา

ข้อจำกัดของการวิจัย

การที่จะทราบถึงลักษณะและวิธีการใช้อำนาจของนักการเมืองต่อการ

เสนอข่าวของ อ.ส.ม.ท. นั้น ไม่สามารถที่จะหาข้อมูลจากอดีตนักการเมืองเหล่านั้น ได้ครบทุกคน เนื่องจากส่วนใหญ่มองไม่ต้องการที่จะให้ข้อมูล บางคนติดต่อไม่ได้ และผู้ที่ให้ข้อมูลก็ไม่แน่ชัดข้อมูลที่ เป็นข้อเท็จจริงทั้งหมด ทั้งนี้ เพื่อแสดงว่าตนเป็น นักการเมืองที่ดี ซึ่งจะเห็นได้จากข้อมูลของนักการเมืองที่มีความขัดแย้งในตัวเอง และจากการเปรียบเทียบข้อมูลของนักการเมืองกับข้อมูลของพนักงาน อ.ส.ม.ท. ที่พบว่ามี ความแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม จากการที่ผู้วิจัยได้ทำงานอยู่ใน อ.ส.ม.ท. ตั้งแต่ ยังเป็นบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด จนถึงปัจจุบัน ผู้ทำวิจัยจึงได้ข้อมูลแบบมีส่วนร่วม ประกอบกับการนำเนื้อหาข่าวของข่าว อ.ส.ม.ท. และผลของการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกอดีตพนักงานและพนักงานปัจจุบันของ อ.ส.ม.ท. มาใช้เป็น เครื่องมือในการตรวจสอบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลได้

สำหรับเนื้อหาของข่าวที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งนั้น เนื่องจาก ข่าวการเมืองส่วนใหญ่ โดยเฉพาะข่าวที่ทำตามคำสั่งของนักการเมืองทุกข่าว เป็น ข่าวเดียวกัน ทั้งข่าวที่นำเสนอทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือข่าวของสำนักข่าวไทย เพราะเป็นคำสั่งของนักการเมืองให้เสนอในทุกช่องทางสื่อสารที่ อ.ส.ม.ท. มีอยู่ แต่ข่าวที่นำเสนอทางโทรทัศน์และวิทยุส่วนใหญ่ไม่มีบทอ่านที่ผู้วิจัยจะสามารถ นำมาเป็นเอกสารหลักฐานได้ เพราะเป็นข่าวรายงานสด ข่าวลงเสียง หรือข่าว ข่าวประกอบเสียง การวิจัยครั้งนี้จึงใช้ข่าวจากหนังสือข่าวของสำนักข่าวไทย ระหว่างปลายปี 2529 ถึงปลายปี 2533 ซึ่งมีการเก็บเป็นระบบข้อมูล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

จากผลการศึกษาครั้งนี้ซึ่งมีข้อสรุปประการหนึ่งว่านักการเมืองต้องการที่จะมีอำนาจในการควบคุมการบริหารและการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. ต่อไป การทำวิจัยจึงควรศึกษาถึงรูปแบบการมีอำนาจในการควบคุม โดยพิจารณา พระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับใหม่ว่าให้อำนาจนักการเมืองมากน้อย เพียงไร และนักการเมืองใช้อำนาจนั้นในลักษณะและวิธีการอย่างไร